

RAJČAN

MESAČNÍK MESTSKÉHO ÚRADU V RAJCI

OKTÓBER / 2017

MESTO RAJEC VÁS POZÝVA NA DIVADELNÉ PREDSTAVENIE

FELICE

Ferko

URBÁNEK:

KAMENNÝ CHODNÍČEK

veselohra v troch dejstvách v podaní
ochotníckeho súboru pri odd. kultúry **KOŽKÁR**

VSTUPNÉ DOBROVOLNÉ!

Pavel BREZOVSKÝ,
bohatý vdovec:
Peter JAKUBÍK
ADAM, jeho syn:
Ambróz HÁJNIK
VERONA, mlynárka, vdova:
Patricia DRATNALOVÁ
Evuška, jej pastorkyňa:
Ema SLYŠKOVÁ
MIŠO, gazda u Brezovského:
Lukáš PEKNÝ
TEREZA, jeho žena:
Soňa PORUBČANSKÁ
ONDRO, sluha u Brezovského:
Damián CESNEK
JURO, sluha u Brezovského:
Peter PEKNÝ
ZUZKA, slúžka u Brezovského:
Lenka ŠPÁNIKOVÁ
BETA, slúžka u Brezovského:
Viktória UHLIARIKOVÁ

nedela

5. novembra o 18.00 hod. Kultúrny dom v Rajci

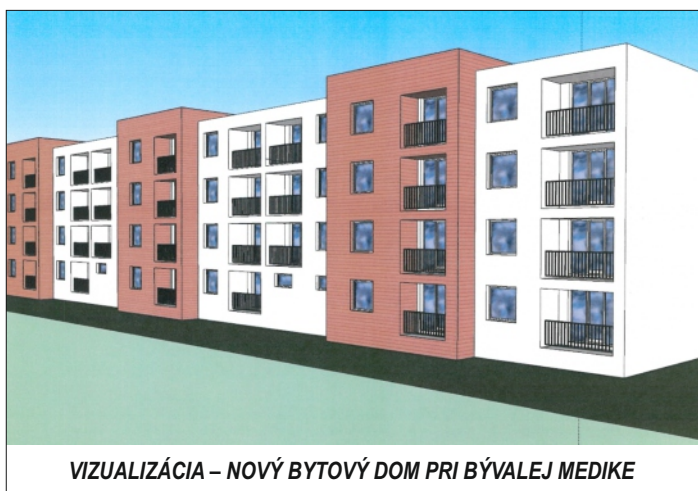
V TOMTO ČÍSLE SI PREČÍTATE:

- Aktuálne informácie z mesta a mestského úradu •
- Mesto postaví ďalšie nájomné byty – na otázky odpovedá primátor mesta •
- Archeologický workshop na Rajeckom hrade ••• Rajec mestom už 620 rokov •
- Čestná občianka Etela Balgová-Harantová oslavuje životné jubileum •
- Revitalizácia školského dvora MŠ Mudrochova ••• Úspešné koncerty vo Viedni a Bratislave •
- Sociálne služby pre každého ••• Pre deti v kríze sme vytvorili bezpečné prostredie •
- Zbor sv. Ladislava v Paríži ••• Dorastenci priebežne vedú, muži sa dostali do prvej trojky •
- Úspech mladých biatlonistov na Majstrovstvách SR •
- Spoločenská rubrika ••• Pozvánky ••• Inzercia •

MESTO POSTAVÍ ĎALŠIE NÁJOMNÉ BYTY

Na ostatnom zasadnutí mestského zastupiteľstva konanom 17.8.2017 sa poslanci zaoberali výstavbou ďalších nájomných bytov. Kde bude nový bytový dom postavený?

Keď sme začali v roku 2014 s rekonštrukciou budovy bývalej Mediky, na mestskom úrade sme evidovali zhruba 120 žiadostí o pridelenie bytu. Po rekonštrukcii sme v zrekonštruovanom bytovom dome odovzdali do užívania 67 bytov, ktoré sme následne prideliť žiadateľom. V súčasnosti dokončujeme výstavbu nájomných bytov na Štúrovej ulici vedľa mestského úradu, kde je ďalších 17 bytov, ktoré po dokončení prác odovzdáme do užívania.

VIZUALIZÁCIA – NOVÝ BYTOVÝ DOM PRI BÝVALEJ MEDIKE

Záujem občanov nášho mesta o byty je však stále veľmi vysoký. Počas dvoch rokov evidujeme ďalších 150 žiadostí o pridelenie bytu. Preto sme uvažovali, kde by bolo možné zrealizovať výstavbu ďalších nájomných bytov. Ako najvhodnejšie územie sa nám ukázala záhrada pri bývalej Medike, ktorá má viac ako 6 tisíc metrov štvorcových plus príslušné spevnené plochy. Preto sme v prvej polovici tohto roka vyhlásili verejnú súťaž, ktorej predmetom bolo vypracovanie projektovej dokumentácie k stavbe a samotná výstavba bytového domu. V novom bytovom dome by vzniklo okolo 30 nových jedno, dvoj a trojizbových bytov. Súťaž vyhrala prešovská firma, ktorá má bohaté skúsenosti s výstavbou nájomných bytov. V súčasnosti sa spracúva projektová dokumentácia pre územné rozhodnutie a následne sa bude spracúvať projektová dokumentácia pre stavebné povolenie. Tak, aby sme, ak všetko dobre pôjde podľa plánu, mohli podať žiadosť na Štátny fond rozvoja bývania o financovanie tohto zámeru.

Už niekoľko rokov sa rieši samostatné vykurovanie Gymnázia na Javorovej ulici, ktoré je napojené na vykurovací systém Základnej školy na Lipovej ulici. Už je vyriešený tento problém?

Žilinský samosprávny kraj má v Gymnázium na Javorovej ulici dlhodobé problémy so zabezpečením vykurovania počas zimného obdobia a dostatočného tepelného komfortu pre žiakov a pedagógov.

Gymnázium je už niekoľko rokov napojené

na vykurovací systém Základnej školy na Lipovej ulici. Nakoľko však nie je dostatočne tento systém vyregulovaný dochádza k tomu, že základná škola je častokrát vykúrená aj viac ako je potrebné, ale v gymnázium je stále chladno.

Pretože základná škola nemá dostatočne vyregulovaný systém vykurovania a ani nemá možnosť predávať teplo ako také, dlhodobo už od roku 2010 upozorňujeme gymnázium, aby si vyriešilo vykurovanie priestorov, buď napojením na centrálné vykurovanie z Bineka, alebo svojou vlastnou kotolňou.

Zriaďovateľ gymnázia Žilinský samosprávny kraj pristupuje k tomuto problému veľmi pomaly, a v konečnom dôsledku trpia všetci študenti a pedagógovia gymnázia. Asi pred tromi rokmi vymenili niektoré okná na budove a v tomto roku zateplili celú budovu školy. Ďalším krokom by mala byť výstavba vlastnej plynovej kotolne a následne by si už gymnázium kúriť podľa vlastnej potreby, aby mali zabezpečený dostatočný tepelný komfort.

Na konci septembra sa uskutočnila nová voľba na obsadenie miesta riaditeľa základnej umeleckej školy. Kto sa stal novým riaditeľom?

Rada školy pri základnej umeleckej škole vykonala podľa zákona voľbu riaditeľa ZUŠ. Do voľby sa prihlásil jeden záujemca – p. uč Vöröšová. Rada školy ZUŠ, ktorá vyhlasuje výberové konanie a zároveň aj volí riaditeľa, mi spolu so svojim predsedom predložila uznesenie, v ktorom konštatovala, že výberové konanie nebolo úspešné.

Vzhľadom na túto skutočnosť je poverený vedením Základnej umeleckej školy v Rajci PaedDr. Marián Remenius, ktorý aj doteraz stál na čele ZUŠ v Rajci.

Na Javorovej ulici popri chodníku mali vzniknúť nové parkovacie miesta. Už sú vybudované?

Tak, ako sme informovali v minulom čísle, v septembri pribudlo popri rozšírenom chodníku na Javorovej ulici 15 nových parkovacích miest. Hneď po dokončení ich ľudia začali aj využívať.

Dúfam, že budú nápomocné pre obyvateľov sídliska Sever, hlavne na Lipovej ulici, ktorí už dlhodobo majú problém s parkovaním. Obyvatelia bytových domov na Hollého ulici zatiaľ dočasne využívajú parkovisko pred predajňou

AKTUALITY Z MESTA

**Na otázky odpovedá
Ing. Ján Rybárik, primátor mesta**

COOP Jednota na Štúrovej ulici, kým sa neskolaudujú byty. Potom už bude parkovisko vyhradené iba pre obyvateľov nových bytov a zákazníkov predajne.

Po niekoľkých desaťročiach odchádza stomatológ MUDr. Lenhart na zaslúžený dôchodok. Je zabezpečená pre pacientov za jeho náhrada?

Pán doktor Lenhart po päťdesiatich rokoch práce zubného lekára odchádza z rajeckej polikliniky na dôchodok. V prvom rade by som mu chcel poďakovať za dlhoročnú prácu v prospech občanov nášho regiónu, ktorým vždy ochotne pomáhal pri ich problémoch so zubami.

Čo sa týka náhrady za MUDr. Lenharta. Mali sme viacero možností, hľadali sme však takú, ktorá zabezpečí, že po doktorovi Lenhartovi bude prevzatá celá kartotéka jeho klientov. Myslím si, že sa nám to v súčinnosti s pánom Lenhartom aj podarilo. Pán doktor svoju spoločnosť predal a predpokladám, že bude zabezpečená adekvátna náhrada. Od pondelka 2. októbra v priestoroch jeho ambulancie a vo vedľajších priestoroch začal pracovať nový stomatológ pod hlavičkou spoločnosti Lenhart, s.r.o.

Za rozhovor ďakuje Šzá
1x snímka: Z. Ščasná

NOVÉ PARKOVISKO NA JAVOROVEJ ULICI

ARCHEOLOGICKÝ WORKSHOP NA RAJECKOM HRADE

Žilinský
samosprávny
kraj

V dňoch 11. až 24. septembra 2017 sa uskutočnil archeologický workshop na historickom nálezisku v lokalite Hradisko, nachádzajúcom sa v katastri obce Jasenové. Uvedený workshop je súčasťou mikroprojektu s názvom Náučný chodník „Okolím Rajeckého hradu“, ktorý sa realizuje v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko – Slovensko, kde vedúcim partnerom je Mesto Rajec (Slovensko) a partnerom projektu je Gmina Czechowice-Dziedzice (Poľsko).

ÚČASTNÍCI MEDZINÁRODNÉHO WORKSHOPU PRED ZAČATÍM PRÁČ

Workshopu sa postupne zúčastnili rôzne skupiny dobrovoľníkov a žiaci rajeckých škôl. Hlavná časť aktivity sa uskutočnila v termíne od 17. do 23. septembra 2017 a bola za účasti študentov z Poľského mesta Czechowice-Dziedzice a našich študentov z Rajca.

Výskum lokality bol vedený archeológmi Mgr. Jánom Zacharom a Dr. Milanom Hornákom. Títo sa sústredili predovšetkým na líniu opevnenia hradného jadra. To sa koncentrovalo hlavne na východnej a južnej strane hradného kopca. Z ostatných strán bol hrad prioritne chránený vhodnou terénnou konfiguráciou (strmé svahy). Neuralgickým bodom obrany bola predovšetkým južná časť, ktorá bola najľahšie dostupná a predstavovala tak určitú obrannú slabinu. Fortifikačná línia tu preto bola zdvojená.

PRÁČE NA VÝKOPOVEJ SONDE JUŽNÉHO VALU

Cieľom výskumu bolo najmä zistiť konštrukciu fortifikácie v jednotlivých úsekoch, jej priebehu, ako aj bližšie ozrejmiť jej datovanie. Za týmto účelom bolo vytyčených celkovo päť sond, tri na južnej a dve na východnej časti viditeľných geomorfologických útvarov signalizujúcich fortifikačné prvky. Sondami sa podarilo ozrejmiť pôvodnú konštrukciu fortifikačných línií. Ukazuje sa, že hlavným prvkom opevnenia boli jednoduché priekopy vyhlbené do podložia. Výskum nepreukázal existenciu zložitejších valových konštrukcií, čo zrejme súvisí aj s krátkou existenciou hradu (približne jedno storočie), čo neumožňovalo výstavbu zložitejších a komplexnejších opevňovacích systémov. Výskum takisto odhalil možnú príčinu, prečo sa upustilo od ďalšej výstavby hradných architektur. Súviselo to pravdepodobne s veľmi nestabilným podložíom tvoreným nekompaktnou drvinou horniny podliehajúcou výraznej erózii, ktorá nevytvárala dostatočne stabilný podklad pre prípadnú stavebnú činnosť. Získaný hnuiteľný materiál je datovateľný prevažne do 14. storočia, čo korešponduje s písomnými prameňmi o dĺžke trvania hradu. Súčasťou výskumu bude aj celkové detailné zameranie celého hradného areálu aj so širším okolím za pomoci LiDAR-ového snímkovania, ktoré umožní vytvoriť podrobný trojrozmerný digitálny model reliéfu terénu.

Na záver treba dodať, že počiatočné ciele, ako aj vzdelávací zmysel projektu sa podaril najmä v tom, že sa nielen mladí ľudia, ale všetci zúčastnení dobrovoľníci dozvedeli niečo viac o histórii našej kotliny a rozvinula sa spolupráca medzi partnermi mikroprojektu.

Mgr. Ján Zachar, archeológ
Ing. Ján Jasenovc, PhD., prednosta MsÚ Rajec
2x snímka: archív MsÚ Rajec

OZNAMY

Prerábate, rekonštruujete, vykonávate drobné stavebné úpravy, meníte nábytok a nevíete čo s odpadom? Poradíme Vám!

Zaneste takýto odpad bezplatne do
ZBERNÉHO DVORA NA FUCÍKOVEJ ULICI.

Stačí sa preukázať občianskym preukazom a môžete tu odovzdať **starý nábytok, drobný stavebný odpad, staré pneumatiky, použitý olej z domácnosti, krabice či iné objemové a nadrozmerné odpady.**

Využite rajecký zberný dvor, ktorý je pre vás otvorený **každú sobotu od 8. do 12. hodiny a počas pracovných dní od 6. do 14.30 hod.**

**Stavebné odpady
nepatria do kontajnerov na komunálny odpad!**

**NEMÁTE KDE ULOŽIŤ
BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝ ODPAD ZO ZÁHRADY?**

Využite **RAJECKÉ KOMPOSTOVISKO V KRIVÍNE**, kde môžete každú sobotu bezplatne odovzdať trávnu, listie, konáre, kvety, zvyšky z pestovania plodín, piliny, drevnú štiepku či akýkoľvek iný biologicky rozložiteľný odpad (zelený odpad zo záhrad, drevný odpad zo strihania a orezovania krovin a stromov, vypletá burina, zhnité ovocie a zelenina, hobliny, drevný popol, ostatný biologicky rozložiteľný odpad vhodný na štiepkovanie).

RAJECKÉ KOMPOSTOVISKO
(na konci Krivína v pravo) JE OTVORENÉ
KAŽDÚ SOBOTU OD 9. DO 13. hodiny.

Ak chcete navštíviť Kompostovisko počas pracovných dní môžete sa osobne dohodnúť v mestskom úrade, oddelenie výstavby a životného prostredia č. dverí 6 alebo telefonicky na tel. č. 041/ 507 65 12.

Pri odovzdávaní odpadu sa preukážte preukazom totožnosti!

RAJEC MESTOM UŽ 620 ROKOV

Rajec sa v septembri „dožíva“ malého jubilea – 620 rokov prvej písomnej zmienky, kde sa spomína už ako mesto. Táto písomná zmienka sa viaže s listinou, ktorá bola napísaná vo Víglaši 6. septembra v roku 1397.

Dôvodom prečo sa Rajec v listine spomína bolo, že kráľ Žigmund Luxemburský dal do zálohy mesto Rajec spolu s hradmi Strečno, Starý hrad, Považská Bystrica, Hričov a Lietava *Sanzivojovi* (Sendsilvogius) *kališskému*, poľskému šľachticovi z Ostrorogu. Časť zálohovaných majetkov bola pôvodne vo vlastníctve rodu Bebekovcov, ktoré im kráľ zhabal z dôvodu sprisahania voči nemu. Následne ich zálohoval aj s mestom Rajec spomínanému poľskému šľachticovi.

Mesto Rajec je najstaršou osadou Rajeckej kotliny. Archeologické nálezy z posledných rokov dokazujú, že kotlina bola osídlená už v predhistorických dobách. Sídliisko a pohrebisko z doby bronzovej, ktoré obýval ľud lužickej kultúry (1300-400 rokov pred n. l.), sa našlo priamo na území mesta, pri výstavbe Golf Parku.

Rajec sa po prvýkrát písomne spomína v roku 1193 v listine Belu III. ako *terra Raich*, čo znamená osada. Listina z roku 1393 spomína aj rajecký hrad – *castrum RAJECZ*. Ako mesto sa spomína až v spomínanej listine z roku 1397. Rajec bol vždy poddanským mestom. V 13. storočí bol pripojený k Lietave. Z poddanstva sa vykúpil až v roku 1846.

Veľký význam Rajec nadobudol zvlášť od 14. storočia, kedy sa Žilina vyčlenila spod právomoci Lietavy a lietavské panstvo si z Rajca spravilo centrum svojho hospodárskeho života. Od tohto obdobia nastal veľký rozvoj remeselnej výroby. Mesto už v 15. storočí bolo centrom obchodu a remesiel celej Rajeckej doliny. Rajec od samých počiatkov bol **slobodným mestečkom** (*oppidum privilegiatum*) a spravoval ho slobodne volený mestský **richtár – fojt a mestská rada**. Zasadali v budove renesančnej radnice v strede námestia, ktorému mestská radnica dominuje dodnes. Medzi povinnosť richtára patrila i starosť o mestské pečatidlá. Najstaršie zachované odťažky pečatidla pochádzajú zo začiatku 15. storočia. Na pečati je zobrazená postava sv. Ladislava, uhorského kráľa, ktorý je patrónom nielen farského kostola, ale i celého mesta.

Napriek tomu, že bol Rajec poddanským mestom, dostal v priebehu storočí od panovníkov **rôzne výsady**, ktoré napomáhali jeho hospodárskemu vývoju. Napríklad v roku 1604 cisár Rudolf II., vydal pre mesto privilégium, podľa ktorého mohli Rajčania šesť dní v roku usporadúvať v meste jarmoky. V roku 1609 Matej II. oslobodil Rajčanov od platenia mýta v celom Uhorsku. Toto privilégium v roku 1749 potvrdila Mária Terézia.

V roku 1598 žilo v Rajci 2 803 obyvateľov, v roku 1828 ich napočítali už vyše tritisíc, z nich vyše 500 malo oprávnenie pre výkon remesla, čo ukazuje, že Rajec bol mestom remesiel. V meste bolo zastúpených vyše 20 druhov remesiel (mäsiari, čižmári, ševci, kolári, krajčíri, klobučníci, súkenníci, hrnčiari, kováči, zámočníci, kožušníci, debnári, mlynári, šindliari, valcháři, rezbári, pekári a iní), ktoré boli organizované do 11 cechov. V priebehu 17. a 18. storočia došlo v Rajci

RADNICA – NIEKDAJŠIE SÍDLO PREDSTAVITEĽOV MESTA

k nebyvalému rastu remeselnickej výroby a remeselníckych cechov. Roku 1899 bol Rajec napojený na železničnú sieť a v meste začali vznikať prvé priemyselné závody – napríklad Rajecká súkenka.

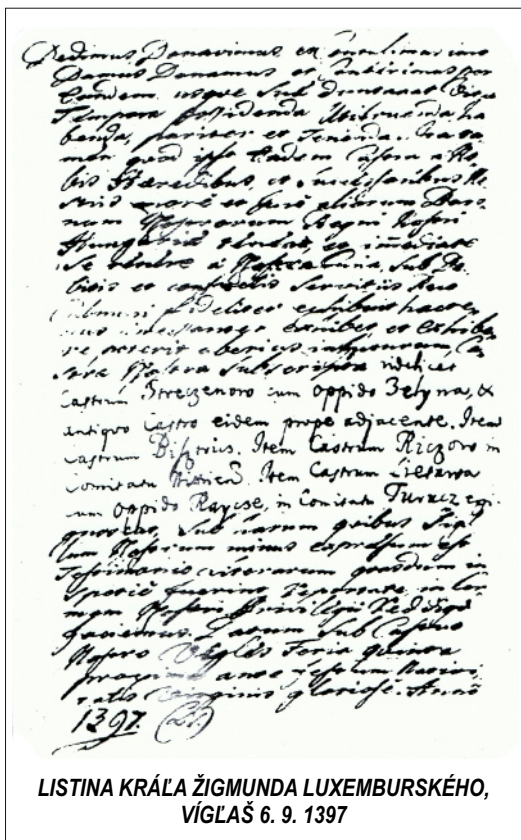
Vďaka remeslám sa Rajec rozvinul natoľko, že bol svojho času väčší ako Žilina. Až keď ho v 19. storočí obišla výstavba trate košicko-bohumínskej železnice, začal jeho rozvoj stagnovať až natoľko, že dočasne stratil štatút mesta, ktorý mu bol znova udelený v roku 1968. Novým impulzom pre rozvoj hospodárskeho života bolo vybudovanie lokálky Žilina – Rajec v roku 1899.

Remeslom spätým s Rajcom sa stalo **rezbárstvo**, ktorého začiatky siahajú do 17. storočia. K jeho najväčšiemu rozmachu došlo na prelome 19. a 20. storočia zásluhou rajeckého rodáka Jozefa Briestenského, ktorý založil v roku 1908 prvé rezbárske družstvo na Slovensku. Ďalším remeslom spájaným s našim mestom bolo **organárstvo**, ktoré sa spája predovšetkým s rodinou Pažických. Pôvodná kostra organu vyrobená Ondrejom Pažickým z roku 1771 sa nachádza aj v rajeckom kostole. Ďalšie môžeme nájsť vo Višňovom, v Čičmanoch, v Strečne či v Liptovskom Hrádku.

Najznámejším rajeckým remeslom sa stalo **garbiarstvo a čižmárstvo**. Starí obyvatelia Rajca sa od nepamäti venovali ako hlavnému remeslu výrobe a spracovaniu kože. Pôvodne všetko zabezpečovali iba členovia tzv. ševcovského cechu, to znamená, že kožu nielen vyrábali, ale ich aj spracúvali na remeselníckej výrobky. Špecializáciou remesla sa však postupom času vytvorili špeciálne remeslá a ševci sa rozčlenili na celý rad kožiarskych remesiel. Tak vznikli a vyčlenili sa ako samostatné cechové remeslá zaoberajúce sa výrobou kože a kožušín: *garbiari, ircháři a kožušníci* a remeslá zaoberajúce sa spracovaním kože na remeselníckej výrobky: *ševci, čižmári, mešečkári, sedláři a remenáři*.

Cech rajeckých ševcov bol najstarším rajeckým cechom, spomína sa už v roku 1478. Ševci pôvodne vyrábali hrubú sedliacku obuv, tzv. *strewicze sprosstte* a zaoberali sa pôvodne aj výrobou kože. Čižmári vyrábali mužské, ženské a detské čižmy (obuv s vysokými sármi) alebo tzv. *zhmovačky* z kordovanej kože. Ševci „*nemeckí*“, na rozdiel od ševcov „*uhorských*“, vyrábali tzv. ľahkú obuv podľa panského vkusu najmä pre ženy mešťanov a pánov. Preto ich nazývali aj „*črievičkářmi*“.

Rajec sa zvlášť preslávil výrobou jemnej kože, kvalitou podobnou semišu, žltej alebo červenej farby, ktorá sa volala rajčovina, alebo uhorská koža. Používal sa na výrobu jemných dámskych (ženských) a husárskych reprezentačných čižiem, ktoré sa stali európskou módou, tzv. **kordovánok**. V 16. a 17. storočí bol „*červený a žltý rajecký remeň*“ najhladanejším výrobkom v celej Európe. Rajčania už v 15. storočí poznali tajomstvo farbenia kože pomocou prírodných farbív. Pomocou huby chôrošovej farbili kožušiny na medovo, pomocou divoko rastúcej byliny, lobody, farbili jemné irchové kože na červeno a pomocou jahody lesnej na žltlo. Výroba červenej rajčoviny

LISTINA KRÁĽA ŽIGMUNDA LUXEMBURSKÉHO, VÍGLAŠI 6. 9. 1397

sa udržiavala v najprísnejšej tajnosti, a to aj vo vlastných rodinách. Nositeľom tajomstva býval otec rodiny, ktorý ho iba pred smrťou oznamoval svojmu nástupcovi v remesle. Každý tovar, ktorý sa mal dozvedieť toto tajomstvo musel v kostole pred oltárom zložiť prísahu, že do smrti zostane rajeckým obyvateľom. Svoju úlohu vo výrobnom postupe zohrávali rastlinné farbivá – z listov jablonoňových plánok a rastlinky zvanej „Jobodka“, ktorej stopercentnú tožnosť sa dodnes nepodarilo presne odhaliť, ide skôr o dohady o akú rastlinku môže ísť. Výrobný postup zostal až do dnešných čias naďalej tajomstvom a upadol do zabudnutia s posledným garbiarom.

V 17. storočí dokonca francúzsky minister obchodu Jean Baptiste Colbert vyslal do Uhorska zvedov (špiónov), aby vypátrali tajomstvo výroby rajeckej červenej kože – „**Pretože v Uhorsku každá dedinská dievka nosí v nedeľu krajšiu obuv ako francúzska dáma**“, čo sa im však nepodarilo.

Už v 16. až 18. storočí vyvážali Rajčania svoj chýrny výrobok – červenú rajčovinu, po ktorej bol veľký dopyt, na vzdialené trhy do Prešporka, Budína a dokonca aj do Subotice (v Juhoslávii), kam ich chodili kupovať tureckí nákupcovia a priekupníci. Okrem celého Uhorska sa vyvážala aj do Francúzska či do španielskej Córdoby (odtiaľ pochádza aj názov: Córdoba / kordován).

Rajec patrí medzi 5 európskych miest (je jediným na Slovensku), ktoré majú prívlastok brundtlandské. Do tohto projektu je mesto zapojené od roku 1993 a realizuje sa s dánskymi odborníkmi. Projekt je zameraný na ochranu životného prostredia a úsporu energií.

V súčasnosti žije v našom meste okolo 6000 obyvateľov a zaraďujeme sa k najmladším mestám na Slovensku s vekovým priemerom 35 rokov.

Z. Ščasná, odd. kultúry MsÚ Rajec
3x snímka: archív odd. kultúry

GARBIARSKY DOM MAJSTRA ŽIDEKA-GABKECH (POHLAD Z HUMNA), S POHLADOM NA PAVLAČE, NA KTORÝCH SA SUŠILI VYČINENÉ KOŽE

ČESTNÁ OBČIANKA ETELA BALGOVÁ-HARANTOVÁ OSLAVUJE ŽIVOTNÉ JUBILEUM

Videli ste seriál o nenaplnenej láske *Vtáky v trní*, animovaný seriál *Miazgovci*, komediálny seriál *Adamovci* či seriál o záchranároch *Baywatch*? Možno ani netušíte, že dabing mnohých zahraničných filmov a seriálov vznikol pod režijnou taktovkou rajeckej rodáčky. Čestná občianka mesta Rajec, režisérka a herečka **Etela Balgová-Harantová** sa v týchto dňoch dožíva významného životného jubilea **85 rokov**.

Etela Balgová-Harantová sa narodila 30. októbra 1932 v Rajci. Ani nie ako trojročná spolu s bratom osireli a celé ich detstvo bolo poznačené stratou matky. Otec s nevlastnou matkou z nej chceli mať krajčírku, preto sa jeden rok učila u pani majstrovej Jančovičovej, ktorá však svoju živnosť zrušila. Nejaký čas pracovala v Žiline ako pomocná sila vo firme Hustý. Táto práca ju však ubíjala, citila, že má na viac, že je schopná robiť aj náročnejšiu prácu. Našla si miesto úradníčky vo firme Priemstav v Žiline, kde sa zoznámila s pánom Jagelkom – podnikovým kultúrnym referentom, ktorý jej odporučil reagovať na inzerát Dedinského divadla, ktoré hľadalo hercov a herečky. Konkurz urobila a v divadle pracovala 2,5 roka. Na návrh režiséra Národného divadla Ivana Licharda začala študovať na Vysoké škole múzických umení v Bratislave. Dišpenz od povinného stredoškolského vzdelania jej poskytol vtedajší rektor Vysoké školy múzických umení Andrej Bagar a dekan Janko Borodáč. Štúdium ukončila v roku 1958 a nastúpila do Prešovského, neskôr do Zvolenského divadla. Tam sa vydala za mladého lesného inžiniera a narodila sa im dcéra. Prijala ponuku od Vojenského umeleckého súboru v Bratislave a v súbore účinkovala až pokiaľ jej dcéra nenastúpila do školy. Bolo to ťažké obdobie, v ktorom pani Etela prežila veľa smútku a problémov. Po rozvoze v roku 1973 nastúpila do Slovenskej televízie ako asistentka, neskôr samostatná režisérka Slovenského znenia zahra-

ničných filmov. Medzi najznámejšie filmy a seriály, ktoré režírovala patria: *Dieťa menom Ježiš*, *Navždy Júlia*, *Doktorka Quinová*, *Rodina Adamovcov*, *Ally McBealová*, *Vtáky v trní*, *Zlomené srdcia*, *Helenine oči* a množstvo iných.

Za svoju prácu bola vyznamenaná titulom *Zaslúžilý pracovník kultúry* vtedajším ministrom, básnikom Pavlom Koyšom. Od roku 1990 je na starobnom dôchodku, ale pre Slovenskú televíziu pracovala aj naďalej. V roku 1999 si prevzala z rúk primátora mesta Ing. Jána Rybárika titul *Čestná občianka mesta Rajec* (na fotografii).

Pani Etela má rada svoje rodisko, teší sa keď vidí, ako sa Rajec zveľaďuje, ako rastie do krásy. Nedá mi, aby som necitovala jej slová, ktorými poďakovala, za udelenie čestného občianstva: „*Zbohom náš bývalý Rajec. Rajec, v ktorom sme sa ako deti preháňali po zaprášených či zablatených uliciach. V ktorom sme trávil svoje prázdniny kdesi v Úpuste alebo vo vodnej škarpe v Nádražnej ulici. V ktorom sme*

ringešpirovali na samotnom rínku. Spomínam si na príchod jari. To je nádhera. Mladá neporušená príroda, krásne okolie. Kľak, Durčianka, Kýčera, Jasenovská skala, Súľovské skaly, to všetko sme pochodili... Bože, ako je to dávno... Pred nami stojí iný Rajec. Rajec, ktorý vyrástol do krásy, uprostred tej istej nádhernej prírody. Vyrástol na priťažlivé turistické mestiečko... Človek si nemôže nevšimnúť tie zmeny. Upravené cesty, opravené domčeky, krásne kúpalisko, ktoré vám musí závidieť celé okolie... Nemôžeme sa hnevať na tých, ktorí nám ten starý – bývalý Rajec nášho detstva zmenili... Nie! Musíme im držať prsty a ďakovať všetkým, ktorým osud Rajca nebol a nie je ľahostajný. My tu máme trvalé korene, srdcia nám bývajú pre rozvoj a pokrok svojho rodiska – ďakujeme vám! Ďakujeme vám aj za to, že nás evidujete, že ste na nás nezabudli, že nás máte vo svojej pamäti, že na nás myslíte – či spomínate... Slovičko spomínanie je aj mojím mottom: Spomienky sú sila a život. Žite z nich tak, ako žijem ja, lebo viem, že pri odchádzaní bude mi to spomínanie útechou.“

Aj my, Rajčania, sme pyšní, keď si v tituloch uvádzaných filmov môžeme prečítať alebo vypočuť: dabingová režisérka Etela Balgová-Harantová – to je naša rodáčka! **Našej rodáčke prajeme k jej životnému jubileu ešte veľa zdravia, šťastia a príjemných chvíľ strávených v kruhu svojich blízkych.**

Oslovili sme aj primátora mesta Ing. Jána Rybárika s otázkou – Čo by chcel zaželať pani Etele Balgovej-Harantovej k jej životnému jubileu? Odpovedal – „**S pani Balgovou-Harantovou som sa niekoľkokrát osobne stretol pri rôznych jubileách, nielen pri výročiach mesta, ale aj pri jej životnom jubileu. Musím povedať, že Mesto Rajec je hrdé na takýchto rodákov, ktorí sú hrdí na to, odkiaľ vyšli – na svoje rodisko. Chcel by som jej popriať do ďalších chvíľ života hlavne veľa zdravia, aby si ešte mohla užívať krásnu jeseň života.“**

Z. Ščasná, odd. kultúry MsÚ Rajec
1x snímka: archív MsÚ Rajec

REVITALIZÁCIA ŠKOLSKÉHO DVORA MŠ MUDROCHOVA

Na školskom dvore Materskej školy Mudrochova v Rajci, panoval počas letných prázdnin čulý pracovný ruch. Skupina nadšencov pre dobrú a užitočnú vec spojila svoje sily a počas svojich voľných chvíľ pripravovala všestrannejšie využitie času na školskom dvore pre deti, ktoré sa vrátia po prázdninách do MŠ.

Mesto Rajec ako zriaďovateľ MŠ sa zapojilo v máji 2017, do súťaže o grant poskytnutý nadáciou Volkswagen Slovakia, kde projekt pre MŠ vypracovala Mgr. Miroslava Mihalcová. Nadáciu Volkswagen Slovakia naša vízia nového školského dvora oslovila a poskytla nám finančné prostriedky na uskutočnenie našich predstáv vo výške 1000 €.

Z finančných prostriedkov sme najskôr financovali **balančný – pocitový chodník**, pretože naša MŠ má enviromentálne zameranie. So živou a neživou prírodou sa stretávame s deťmi denne, nielen v interiéri, ale aj v exteriéri MŠ (na prechádzkach, turistických vychádzkach, ale i v školskej záhrade). Poskytnutie tohto grantu našim deťom pomohlo priblížiť pocity, ktoré v človeku vyvoláva bosá chôdza po smrekových a borovicových šiškách, alebo aký chladný je kameň, ako pichľavá je drevená štiepka, ako vie drevo zohriať, alebo ako šušti listie či slama...Tieto pocity sú pre správny a harmonický vývoj die-

ťaťa veľmi dôležité, nedajú sa naučiť – deti ich musia zažiť. Okraje chodníka sú gumené vytvorené z recyklovaných pneumatík, čo je dō-

ležité pre bezpečnosť detí, časti výplní chodníka sú vymeniteľné a môžeme ich sezónne zamieňať, aby pocity detí pri chodení neboli stereotypné.

Zvyšné finančné prostriedky z grantu sme použili na **časť prístreška nad pieskovisko**, na dofinancovanie prístrešku nám poskytlo finančné prostriedky Mesto Rajec a sponzori. Prístrešok nám veľmi pomáha za nepriaznivého počasia, ale i počas horúcich dní – deti tu nájdu úkryt pred slnkom. Pieskovisko, používame najmä ako miesto experimentovania

(deti pomocou hmatu rozlišujú mokrý piesok od suchého, kreslia do piesku paličkou, vytvárajú trojrozmerné stavby...), ale i ako miesto športovania a to najmä: pri skoku do piesku z miesta, skoku do piesku s rozběhom, ale i s doskokom do piesku, keď v behu preskočia nízku prekážku...

V rámci tohto projektu sa ešte zrealizovalo: obrúsenie a nový náter všetkých preliezačiek a hojdačiek, orezanie a úprava stromov a kríkov v areáli materskej školy, osadenie nového dreveného vláčika pri vchode do areálu MŠ od rieky, v prístrešku sú umiestnené nové lavice a stoly z guľatiny a drevený hrieb. Pri dokončovacích prácach a terénnych úpravách bolo nutné odstrániť zničené tuje okolo príjazdového chodníka k prístrešku. Nahradili sme ich novou výsadbou trvaliek a siedmimi trpaslíkmi, ktorí vdýchli priestoru hravosť.

Toľko možností pre naše deti nám poskytuje dobrá myšlienka a následná spolupráca rodičov, sponzorov a zriaďovateľa. Získanie grantu od **Nadácie Volkswagen Slovakia** bolo veľkým „nakopnutím“ nielen finančným, ale aj motivačným. Jedno veľké **ĎAKUJEM** nestačí všetkým, ktorí mohli pomôcť a aj pomohli, ale veľmi si to vážime, lebo všetko dobré sa odzrkadlí v našich deťoch.

Bc. Miroslava Dubcová, učiteľka MŠ
2x snímka: archív MŠ

Snímka: archív ZUŠ

ÚSPEŠNÉ KONCERTY VO VIEDNI A BRATISLAVE

V rámci 25. výročia slovenskej hudby v Rajci sa uskutočnili dva premiérové koncerty diel slovenských autorov Koncerty víťazov rajcekej hudobnej jari. Vo vynikajúcej interpretácii mladých umelcov zo Slovenska, Maďarska a Česka odznelo 12 diel. Najskôr nás 12. septembra privítala Viedeň do posledného miesta zaplneným hľadiskom Slovenského inštitútu. Na úvod sa návštevníkom a účinkujúcim prihovorila riaditeľka Slovenského inštitútu Alena Heribanová a vyzdvihla špičkovú úroveň podujatia a jeho medzinárodný aspekt pri prezentácii súčasnej slovenskej hudby mladými interpretmi. Zazneli diela P. Breinera, J. Iršaia, I. Buffu, J. Kmitovej, V. Gräffingera, V. Kubičku, L. Chutkovej, L. Bernátha a R. Gašparíka. Za osem rokov to bolo viac ako 120 skladieb, ktoré vznikli na objednávku Rajcekej hudobnej jari a Základnej umeleckej školy v Rajci. Rajecká hudobná jar a Koncerty víťazov RHJ sa odohrávajú pod záštitou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Mesta Rajec, Hudobného centra a Fondu na podporu umenia.

Na nasledujúci deň, 13. septembra, sme vystúpili v Mirbachovom paláci v Bratislave a na spríjemnenie dopoludnia sme absolvovali spoločnú plavbu loďou po Dunaji.

Už teraz sa tešíme na nový 9. ročník Rajcekej hudobnej jari.

PaedDr. Marián Remenius

inzercia

SOCIÁLNE SLUŽBY PRE KAŽDÉHO

Sociálne služby je možné označiť za živý organizmus, ktorý sa neustále premieňa, občas ho niečo zabolí, niečo nazlostí, alebo je treba niečo vyliečiť. Ako poslanec ŽSK som mal možnosť oboznámiť sa za uplynulé 4 roky nielen s ich náročnou legislatívou, ale aj podrobnejšie nahliadnuť do „zákulisia“ radosti a starostí poskytovateľov sociálnych služieb, ľudí, pracujúcich v tomto rezorte a v neposlednom rade aj samotných užívateľov sociálnych služieb.

Mnohí z nás sa touto témou bežne nezaoberajú, až zrazu nastane situácia, kedy náš príbuzný prestane chodiť, prestane komunikovať, prestane spoznávať svojich drahých, nevie o sebe. Áno aj toto sú situácie, ktoré nám môže život priniesť... V takýchto chvíľach je každá rada vzácna. Svoje poslanie v oblasti sociálnych služieb mám veľmi rád a verím, že sa mu budem môcť venovať aj naďalej, aj keď často musím čas potrebný na rôzne aktivity obetovať na úkor osobného voľna či voľna s rodinou. Napriek tomu to neľutujem a viem k tomu aj svoje dve malé deti. Podat' ruku človeku, ktorý si v momentálnej situácii nevie poradiť sám, predsa nie je nič nezvyčajné. Chcem, aby aj moje deti boli každý deň „človekom“. Budúcnosť nám to všetkým určite raz vráti.

My ako poslanci VÚC máme možnosť pomôcť zorientovať sa v doteraz neznámej oblasti sociálnych služieb alebo odporučiť na poradenstvo sociálnych odborníkov ŽSK. Práve tejto oblasti sa venujem aj ja. Rád občanom poskytnem poradenstvo, rád podám pomocnú ruku, neberiem to ako prácu, veď je to predsa moje poslanie. Pre potreby svojich obyvateľov zabezpečuje v súčasnosti ŽSK sociálne služby vrátane odborného poradenstva pre 5 221 občanov, z toho vo svojich 26 župných zariadeniach má k dispozícii miesta pre 3 436 ľudí,

ktorým z najrôznejších dôvodov nie je možné poskytovať starostlivosť v domácom prostredí. Ide o rôzne druhy a formy služieb v zariadeniach pre seniorov, v špecializovaných zariadeniach (pre osobitné diagnózy ako je Alzheimerova choroba, Parkinsonova choroba, schizofrénia, demencia), v domovoch sociálnych služieb, v zariadeniach podporovaného bývania... Každé zo zariadení sociálnych služieb

LUBOMÍR SEČKÁR SO SENIORMI (V STREDE)

v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK si vedie evidenciu žiadostí o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby. V poradovníkoch sú však vedení i občania, ktorí nepotrebujú zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby ihneď (sú síce odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby, avšak zostávajú pokiaľ môžu v prirodzenom rodinnom prostredí). Byť zapísaný v poradovníku je pre nich určitá „poistka“ do budúcnosti v prípade náhleho zhoršenia ich sociálnej situácie. Zariadenia sociálnych služieb (ZSS) majú vytvorené oddelenia, v ktorých sa špecializujú na určité diagnózy. Pri umiestňovaní občanov z poradovníkov čakateľov na sociálnu službu sa zohľadňuje ich zdravotný stav (mobilita, orientácia, sebaobslužnosť...) a na základe týchto kritérií sú umiestňovaní na konkrétne

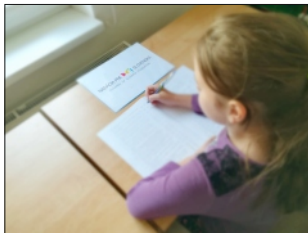
oddelenie. Tým sa ZSS snažia dosiahnuť stabilizáciu zdravotného stavu prijimateľa, prípadne jeho zlepšenie. Z tohto dôvodu môže nastať situácia, že občan, ktorý je zapísaný na 1. mieste v poradovníku čakateľov, nie je vhodný na uvoľnené miesto – vzhľadom na svoj zdravotný stav. Našu pomoc častokrát potrebujú aj ľudia, ktorí sa náhle ocitli bez domova alebo v inej nepredvídateľnej krízovej životnej situácii, potrebujú špeciálnu radu, úkryt pred násilníkom, strechu nad hlavou. Podpora samosprávneho kraja takto smeruje naprieč celým spektrom potrieb ľudí odkázaných na pomoc iných. Predpokladom pre poskytovanie niektorých služieb je rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu a podanie žiadosti o zabezpečenie sociálnej služby.

Nenahraditeľnou podmienkou kvalitných služieb pri uspokojovaní potrieb obyvateľov ŽSK sú kvalitní, odborní a ľudskí zamestnanci. V rezorte sociálu ŽSK pracuje viac ako 2 000 zamestnancov. Táto práca je veľmi náročná nielen na odborné vedomosti, ale aj na vnútorný postoj k opatrovaným, byť trpezlivý a láskavý ku klientom aj v neprijemných situáciách je veľké umenie. Je preto nesmierne dôležité, aby sa v spoločnosti zvýšil status pracovníkov v sociálnej oblasti, aby si kompetentní vážili ich prácu aj zvýšeným finančným ohodnotením. Veď nikto nemôže s určitou povedať, že nebude ich pomoc potrebovať, veď v podobnej situácii sa môžeme ocitnúť zajtra práve my. Veková štruktúra obyvateľov SR tvrdo signalizuje, že starnutie sa stalo hlavným rysom demografického vývoja populácie v Slovenskej republike a daný demografický vývoj bude mať i v nasledujúcich rokoch stúpajúcu tendenciu. Preto považujeme za podstatné podporovať finančnú udržateľnosť existujúcich sociálnych služieb v ŽSK a podporovať potrebné a kvalitné služby v súčinnosti s ich účelným a efektívnym financovaním.

Lubomír Sečkář, poslanec ŽSK
1x snímka: autor

PRE DETI V KRÍZE SME VYTVORILI BEZPEČNÉ PROSTREDIE

V mesiaci august sme ukončili projekt na podporu a rozvíjanie bezpečného prostredia pre deti v kríze. Projekt podporila Nadácia pre deti Slovenska z nadačného fondu Deti v bezpečí.

Projekt sa zameriaval na podporu vytvorenia bezpečného prostredia v rodinách detí, ktoré sú z minulosti poznačené rôznymi traumami alebo sa v krízovej situácii práve nachádzajú. Pomocou odborných programov sme sa preto snažili pomôcť vytvoriť medzi dieťaťom a rodičom pevný vzťah. V rámci projektu sme pravidelne realizovali stretnutia Filijálnej terapie, ktorú sme nadstavili o Terapiu hrou a pravidelné psychologické poradenstvo. Z projektu sa nám tiež podarilo nakúpiť vybavenie hrovej miestnosti a psychologické testy pre deti.

Počas projektu sme mali možnosť vidieť napredovanie detí i matiek. Napríklad pri matke, ktorá mala ťažšiu komunikáciu so svojím dieťaťom sme na konci projektu zaznamenali pozitívnu zmenu. Počas hrových polhodínok

sa dieťa s matkou nechcelo hrať. Na záverečných stretnutiach už však matku zavolalo k sebe, aby bola blízko počas hry. Na matkách i deťoch sme mali celkovo možnosť pozorovať, že sa zlepšili ich rodičovské zručnosti, posilnil sa ich vzťah, navzájom kooperovali a spoločná hra im robila radosť. Pociť bezpečia u detí podporil rozvoj sebaúcty, sebavedomia a vzájomného rešpektu detí a matiek.

„Teším sa, že deti nadobudli pociť istoty a bezpečia, že ich túžby a myšlienky sú chránené. Aj napriek prvotným zábránam sa napokon deti otvorili a hovorili o svojich snoch, ale aj trápeniach,“ uviedla Mgr. Klára Baránková, psychologička. Pri práci s deťmi je veľmi dôležitou spolupráca s rodičmi, ktorí predstavujú najdôležitejšie osoby v životoch detí. Snažili sme sa nachádzať spoločné záujmy a možnosti využívanie spoločného času rodičov a detí, skúmali sme jednotlivé osobnosti a hľadali spoločné prieniky, ktoré by vzťah medzi rodičom a dieťaťom stmelili. Rodičom sme tiež

ponúkali možnosti riešenia výchovných problémov, s ktorými sa na nás obrátili.

Realizujeme projekt podporený z Nadačného fondu Deti v bezpečí poisťovne Kooperativa

NADÁCIA PRE DETI SLOVENSKA
CHILDREN OF SLOVENIA FOUNDATION

Projekt podporila Nadácia pre deti Slovenska z nadačného fondu Deti v bezpečí.

Zuzana Dobešová, Áno pre život, n. o.
2x snímka: archív APŽ

ZBOR SV. LADISLAVA V PARÍŽI

Po minuloročnej púti zboru do Ríma bolo len otázkou času, kedy naša dirigentka Evka Kyšková vyrukuje s ďalším nápadom. A nemýlili sme sa – tento raz to bol Paríž a Lisieux, kam sme sa rozhodli zamieriť. Hlavným dôvodom našej púte bolo 400. výročie začiatku vincentínskej charizmy, momentu, ktorý predchádzal vzniku lazaristov, Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul a ďalších reholí. Na prípravu púte sme spolupracovali so Slovenskou katolíckou misiou v Paríži a Slovenským kultúrnym inštitútom. Dátum bol jasný – okolo 15. septembra, sviatku Sedembolestnej Panny Márie. Správca slovenskej farnosti v Paríži Mons. Imrich Tóth o nás nikdy predtým nepočul, ale prikývol na spoluprácu, a tak sa mohlo začať s organizáciou.

V stredu 13. septembra poobede prišiel autobus, naložili sme kufre, nástroje, šaty, obleky a všetko ostatné, a s pozhnaním od pána kaplána Zdenka sme sa vydali na cestu. Prvú zastávku sme si urobili v Bratislave v kostole lazaristov, kde sme mali sv. omšu. Našu výpravu skompletizovali vdp. Pavol Kavec, sr. Janka Smutná a organista Marek Dietrich.

Prvý deň – štvrtok: Cesta cez Rakúsko prebiehala celkom v pohode, ale postupne silnejúci lejak spôsobil sériu havárií na nemeckej diaľnici, takže polícia odkláňala dopravu na obchádzku. Vďaka tomu sme namiesto predpokladaného príchodu o 12. hodine dorazili do Paríža až pred treťou. To nám trochu okresalo popoludňajší program, ale stihli sme všetko podstatné – Luxemburské záhrady, Latinskú štvrť so Sorbonnou a Notre Dame, najväčší kostol v Paríži a nádherný príklad gotickej architektúry, kde sme stihli sv. omšu a aj sme si tu zaspievali. Potom sme sa rozdelili – časť si išla ešte pozrieť výstavu impresionistov v Musée d'Orsay, časť sa vybrala nasávať atmosféru nočného Paríža a zvyšok sa tešil do postele.

Druhý deň – piatok: V piatok bolo v Paríži pekne – my sme ale mierili do Lisieux. Cca 200-kilometrová cesta nám ponúkla krásne výhľady na francúzske krajiny a rôznorodé počasie od takmer jasnej oblohy cez mráčky s dúhmi až po extra silný lejak. Ten spolu s oparami na ceste spôsobil, že sme do mesta prišli o pol hodinu neskôr, ako bolo v pláne. V bazilike sv. Terézie z Lisieux sme najskôr mali sv. omšu v kaplnke venovanej jej rodičom a potom nás už čakala sprievodkyňa Ria, Belgičanka, ktorá bola v Lisieux najskôr ako dobrovoľníčka na jedno leto a potom jej ponúkli prácu a ona súhlasila na jeden rok... to bolo v roku 1998. Ria nás previedla bazilikou, kláštorom v Carmeli, kde sv. Terézia žila, napísala svoje diela a napokon zomrela a jej rodným domom. Po návrate do Paríža kultúrychtivá časť posádky zamierila do Louvre obdivovať Monu Lisu, kráľovský nábytok, antické a renesančné sochy či staroveké pamiatky. Zvyšok sa vrátil do ubytovne alebo vyrazil do ulíc.

Tretí deň – sobota: V sobotu sme sa najskôr vlakom vypravili do Versailles, honosného sídla francúzskych kráľov cca 30 km od Paríža. Videli sme zrkadlovú sieň, kde sa podpísal mier po prvej svetovej vojne, nádherné mramorové schodiská s ešte krajšími stropmi, salóny a spálne kráľov a kráľovien či samos-

tatné krídlo určené kráľovským deťom a oficiálnym milenkám. Tešili sme sa do záhrad, ale ostali sme sklamaní – vstup do záhrad nie je súčasťou vstupenky do zámku, sú spolplatené osobitne, návšteva Versailles sa tak vyšplhá na takmer 30 eur. Po návrate do Paríža sme navštívili hrob Napoleona Bonaparte v slávnej Invalidovni, pôvodne nemocnici pre vojnových veteránov, kde dnes sídli vojenská nemocnica a vojenské múzeum. Potom sme zamierili do kláštora Dcéry kresťanskej lásky (vincentiek), v ktorom sa sv. Katarína Labouré zjavila Panna Mária a prikázala jej raziť medaily s jej podobou. Kaplnka, v ktorej sa to udialo, dostala názov Kaplnka Panny Márie Zázračnej medaily. V tomto kláštore pôsobia aj tri sestry

PO KONCERTE – V SPODNOM RADE: VLAVO SR. ADRIANA, VPRAVO SR. KONZOLATA, V STREDE PRI DIRIGENTKE VLAVO SR. JANKA SMUTNÁ A VDP. PAVOL KAVEC, VPRAVO SPRÁVCA SKM V PARÍŽI MONS. IMRICH TÓTH

zo Slovenska – jedna z nich má 105 rokov. Potom nás už čakala zvuková skúška na nedeľný koncert, takže sme sa presunuli do kostola L'église de la Madeleine – sv. Márie Magdalény, ktorý poskytuje priestory Slovenskej katolíckej misii v Paríži. La Madeleine je tretí najväčší z parížskych kostolov a nachádza sa v samom centre Paríža – neďaleko Elizejského paláca, sídla francúzskych prezidentov, a Place de la Concorde – Námestia svornosti. Tento impozantný kostol má neuveriteľnú akustiku, preto bolo potrebné sa s ňou zžiť. Všetky kostoly vo Francúzsku postavené pred rokom 1900 patria štátu, nie Cirkvi, takže slúžia ako koncertné sály či na iné kultúrne účely. Rovnako aj v Kostole sv. Márie Magdalény sme mali presne určený čas, lebo pred nami aj po nás sa tam konali iné koncerty – napríklad v sobotu Parížsky symfonický orchester uviedol Mozartovo Requiem, v nedeľu Francúzsky sláčikový orchester hral Vivaldiho Štyri ročné obdobia.

Štvrtý deň – nedeľa: Nedeľu sme sa rozhodli celú prispôbiť nášmu koncertnému

programu. Ráno sme ešte absolvovali poslednú rýchlu skúšku na rozospievanie a potom sme sa vybrali do La Madeleine, kde bola o 12:30 slovenská sv. omša so sviatku Sedembolestnej Panny Márie s vdp. Pavlom Kavcom a Mons. Imrichom Tóthom, ktorú sme ukončili hymnickou piesňou *Bože, čo s' ráčil slovenskému rodu*. Po nej nás Slováci žijúci v Paríži pozvali na malé pohostenie, ktoré sme im zas my na oplátku spríjemnili slovenskými ľudovkami v sprievode nášho dvorného harmonikára p. Janka Kasmana. No a potom sa už blížila 16. hodina, čas začiatku nášho koncertu s hojnou diváckou účasťou. Prezentovali sme zborové diela slovenských i svetových autorov. Najväčší potlesk zožala Suchoňova *Aká si mi krásna*. Podľa slov Mons. Tótha to bol jeden z najlepších koncertov usporiadaných v tomto kostole. Parádny deň zavŕšil romantický výhľad z Eiffelovky na večerný Paríž.

Piaty deň – pondelok: Posledný deň výletu sme venovali bazilike Sacre Coeur – Najsvätejšieho srdca – a štvrti Montmartre s jej malinkými obchodíkmi a výhľadom, ktorý ponúka celý Paríž ako na dlani. Potom už ostávalo iba nakúpiť suveníry, naložiť sa do autobusu a vyraziť domov. Spiatočná cesta sa zaobíšla bez obchádzok a zdržaní, takže v utorok 19. septembra okolo 8:15 sme už parkovali pri rajeckom kostole.

Podakovanie

Zorganizovať podujatie takéhoto rozsahu nie je jednoduché a vyžaduje si spoluprácu mnohých ľudí. Chceme poďakovať Mons. Imrichovi Tóthovi, správcovi SKM v Paríži, a parížskym sestrám vincentkám Adriane a Konzolate za spoluprácu pri organizácii našej púte, koncertu a sprievodných akcií, sr. Janke Smutnej a Nikole Jančovičovej za sprevádzanie a tlmočenie v Paríži, Michalovi Pekarovi za krásne fotky, nespievajúcim účastníkom zájazdu za technickú a inú podporu, i všetkým ostatným, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k realizácii tohto sna. V neposlednom rade ďakujeme za finančnú podporu: RKC farnosť Rajec, Nadácia Pontis, Optimal Konzept, s.r.o., JUDr. Katarína Pialová, Webmax, s.r.o., Jozef Klucho – AJOSS, MUDr. Anna Huljaková. Bez vašej podpory by sa tento projekt nemohol uskutočniť.

PRIPRAVUJEME

Pozývame vás do Rajeckej Lesnej v sobotu 7. októbra na slávnostné ukončenie fatimských sobôt so zasvätením Žilinskej diecézy Panne Márii. V nedeľu 3. decembra v spolupráci so žilinským zborom Arcus vystúpime v kostole sv. Barbory v Žiline, kde uvidíme reprízu minuloročného vianočného koncertu *Georgius Zrunek: Vianočná omša F dur Missa pro festis natalitiiis*. V rovnakej zostave a s rovnakým programom vystúpime v dňoch 9.-10. decembra v Budapešti. A ešte všeličo iné sa chystá.

Viac informácií o zbere, našich minulých i pripravovaných akciách nájdete na našej facebookovskej fanpage Zbor sv. Ladislava v Rajci. Vaše podnety, pripomienky, pochvaly, kritiku i otázky privítame na adrese zboristi.lackovci@gmail.com.

Za zbor sv. Ladislava Martina Rybárová
1x snímka: Michal Pekara

DORASTENCI PRIEBEŽNE VEDÚ, MUŽI SA DOSTALI DO PRVEJ TROJKY

Zverenci Michala Dražna po nie práve ideálnom štarte do súťaže chceli v ďalších zápasoch nadviazať na výkony z predchádzajúcej sezóny a dostať sa na priečky tabuľky, na ktoré boli v minulých sezónach zvyknutí.

TJ Višňové – FK Rajec 2:1 (0:0)
Góly: 79. Laš, 90. Ondák – 67. Person

Zápas bol výrazne ovplyvnený červenou kartou, ktorú videl Marek Kašuba po druhej žltej karte už v 18. minúte. Napriek tomu, že sme hrali tri štvrtiny zápasu v oslabení sa nám podarilo dostať do vedenia, keď rýchly protiútok zužitkoval Ladislav Person. Domácom sa však podarilo vyrovnať v 79. minúte po rohovom kope. Krutá prehra sa stala realitou v 90. minúte, keď sa presadil Lukáš Ondák.

FK Rajec – ŠK Štiavnik 3:0 (0:0)
Góly: 9. Mazák, 51. Korda, 68. Person (z 11 m)

V domácom zápase proti Štiavniku sa pomerne rýchlo presadil zo štandardnej situácie Martin Mazák. V druhom polčase nás za stavu 1:0 výrazne podržal brankár Matej Fraštia, ktorý zneškodnil dve veľké šance súpera. Následne pridal svoj premiérový ligový gól Mário Korda a na konečných 3:0 uzatváral z pokutového kopu po faule na Dominika Rybára netradičný exekútor Ladislav Person.

ŠK Čierne – FK Rajec 1:3 (1:1)
Góly: 8. M Časnocha – 44. Mazák, 66. Person, 71. Rybár

V Čiernom zápas pripomínal skôr vodné pólo ako futbal, avšak rozhodca sa vyjadril, že plocha je spôsobilá na to, aby sa na nej hral futbal hoci na ňom stála voda a s futbalom to veľa spoločného nemalo. Toto svoje rozhodnutie chcel prehodnotiť v polčasovej prestávke, kedy chcel zápas predčasne ukončiť. Na naliehanie oboch táborov sa však napokon stretnutie dohralo. V druhom polčase sme rozhodli o našom víťazstve gólmi Persona a Rybára. Z upršaného Čierneho sme teda napokon odchádzali spokojní.

FK RAJEC VERZUS TJ SLOVAN RUDINSKÁ

FK Rajec – TJ Slovan Rudinská 4:1 (2:1)
Góly: 29. a 36. Korda, 64. a 82. Rybár – 27. J. Buček

V súboji s posledným tímom tabuľky sme chceli natiagnať víťaznú minisériu. V 27. minúte však zaskočil všetkých prítomných hosťujúci Buček, ktorý dostal hostí do vedenia. Našťastie pomerne rýchlo odpovedal dvoma gólmi Mário Korda. V druhom polčase naše víťazstvo potvrdil ďalší dvojitý strelca Dominik Rybár.

FK Predmier – FK Rajec 1:0 (1:0)
Gól: 44. Bajza

V Predmieri rozhodol o osude zápasu jeden gól. Z priameho kopu sa v 44. minúte presadil Marek Bajza. V bráne Rajca sa prvýkrát od po-

hára objavil mladý Michal Sandanus a svoje mužstvo viackrát podržal, na body to však nestačilo. Rajec sa na ťažkom teréne dostával do šancí len ťažko a skórovať sa nám napokon nepodarilo.

V tabuľkovom postavení to vyzerať aj napriek prehre v poslednom zápase už o mnoho optimistickjšie. Muži sa momentálne v tabuľke nachádzajú na treťom mieste s dvojbodovou stratou na dvojicu Skalité, Čierne. Liga je v tejto sezóne vzáčne vyrovnaná, a tak je ťažké predpovedať ako sa situácia bude vyvíjať. Rajec má však v pláne opäť útočiť na najvyššie priečky.

DORASTENCI

Dorastenci potvrdili svoj vynikajúci štart do sezóny taktiež v ďalšom zápase vo Višňovom, no pripísali si už na svoje konto aj dve prehry.

TJ Višňové – FK Rajec 0:2. Góly: Adam Bujný, Jakub Chupáň. Na ťažkom podmočenom teréne sa hral vyrovnaný zápas. Pomohol nám rýchly gól Adama Bujného už v druhej minúte. Po hodine hry pridal druhý zásah Jakub Chupáň a toto vedenie sme udržali až do konca zápasu.

FK Rajec – TJ Snaha Zborov nad Bystricou 1:3. Gól: Ján Škorvánek. V tomto zápase sme nevyužili niekoľko gólových šancí v prvom polčase, kedy sme mohli nakloniť misky váh na svoju stranu. Bohužiaľ, stal sa pravý opak. Súper bol v druhom polčase maximálne efektívny, keď využil svoje dve šance na skórovanie, na čo sa nám už nepodarilo odpovedať.

FK Rajec – ŠK Radola 7:0. Góly: Jakub Chupáň 2, Patrik Kašuba 2, Adam Bujný, Samuel Hulín, Roman Rybárík. Domáci zápas proti Radoli mal jednoznačný priebeh. O jeho výsledku sa rozhodlo už v prvej 15-minútovke, kedy sme súperovi nasúkali štyri góly. Následne sme ešte nevyužili niekoľko dobrých príležitostí v prvom polčase, ktorého konečné skóre bolo 5:0. V druhom polčase tempo hry opadlo a pridal sme už iba dva góly, hoci zápas mohol skončiť aj výraznejším gólovým rozdielom.

TJ Slovan Skalité – FK Rajec 5:1. Gól: Jakub Chupáň. Ďalšie nečakané zaváhanie však prišlo v Skalitom. Tu naši dorastenci inkasovali päť gólov, a keďže ich efektívnosť v zakončení nebola uspokojivá, domáci sa tešili z jednoznačného víťazstva. Jediným strelcom Rajca bol Jakub Chupáň.

FK Rajec – TJ Pokrok Stará Bystrica 6:2. Góly: Jakub Chupáň 2, Adam Bujný, Patrik Kašuba, Ján Škorvánek. Následne čakal na dorastencov náročný domáci zápas so silným súperom zo Starej Bystrice. V upršanom počasí to dlho vyzeralo na prehru, no nepriaznivý polčasový výsledok (1:2) dokázali naši hráči zlepšeným výkonom otočiť. Ústrednými postavami tohto duelu boli dvojitý strelci Adam Bujný a Jakub Chupáň.

TJ Slovan Podvysoká – FK Rajec 0:6. Góly: Peter Cúg 2, Patrik Kašuba 2, Michal Slaboň, Martin Šimko. V zápase na pôde posledného tímu tabuľky sme sa do 30. minúty dostávali do tempa, kým sa spustil očakávaný gólostroj. Napokon sa výsledková tabuľa zastavila na výsledku 0:6

Dorastencom patrí v nekompletnej tabuľke prvé miesto pričom však ich najväčší súper majú ešte pred sebou dohrávky zápasov, ktoré neodohrali kvôli vrtochom počasia.

ŽIACI

Starší žiaci majú v prebiehajúcej sezóne na svojom konte jedno víťazstvo, ktoré si pripísali v zápase s Bánovou, ktorú zdolali 2:1 zásluhou Mateja Martinku a Kristiána Rolinca. V ďalších zápasoch podali žiaci bojovné výkony, ktoré však stačili len na viacero tesných prehier. V týchto zápasoch nám okrem potrebného šťastia chýbal aj klud v zakončení v rozhodujúcich momentoch a taktiež lepšia koncentrácia hlavne v záverečných minútach. V tabuľke starším žiakom patrí zo štyrmi bodmi dvanáste miesto.

Mladší žiaci sú na tom bodovo o niečo lepšie, keď uspeli v dvoch zápasoch a na konte majú 6 bodov. Naposledy zvládli súboj tabuľkových susedov a vyhrali v Čadci 1:2. V tabuľke im patrí so šiestimi bodmi 10. miesto.

Robo Michalec
1x snímka: archiv FK

ÚSPECH MLADÝCH BIATLONISTOV NA MAJSTROVSTVÁCH SR

Biatlonová sezóna už začala a naši mladí rajeckí biatlonisti ukázali, že v tomto športe sú naozaj doma.

23. a 24. septembra sa uskutočnili medzinárodné Majstrovstvá SR v letnom biatlone (beh + streľba). Biatlonový areál v Revúcej pripravil nielen výborné trate a strelnicu, ale aj horúce chvíle pre všetkých pretekárov tejto disciplíny.

V kategórii mladších dorastencov získal Damián Cesnek v sobotu v rýchlostných pretekoch 2. miesto a v nedeľu vo vytrvalostných pretekoch dokonca obsadil prvé miesto a právom získal titul majster Slovenska.

JURKO MIHALEC – PRVÝ SPRAVA

V nedeľu „hviezdil“ aj Jurko Mihalec v kategórii najmladších žiakov. Keďže nezaváhal na strelnici ani na chvíľku a na vzdialenosť 10 metrov zostrelil všetkých 5 terčov, vybojoval si na medzinárodných Majstrovstvách SR bronzovú medailu.

Po úspešných Majstrovstvách Slovenska začíname s chuťou prípravu na zimnú sezónu.

Pozývame deti na tréningy pre mladých športovcov ŠKP Rajec:

Pondelok: deti do 10 rokov o 15.30 hod. v telocvični v Katolíckej spojenej škole (trénerka Janka Koledová).

Utorok: deti nad 10 rokov o 15.30 hod. v telocvični v Katolíckej spojenej škole (tréner Ľuboš Cesnek).

Streda: deti do 10 rokov o 15.30 hod. v telocvični v Základnej škole na Lipovej ul. (trénerka Janka Koledová).

Štvrtok: deti nad 10 rokov o 15.30 hod. v telocvični v Základnej škole na Lipovej ul. (tréner Ľuboš Cesnek).

Samozrejme, pravidelne sa zúčastňujeme rôznych pretekov, o ktorých vás budeme informovať v ďalších číslach Rajčana.

skp Rajec

1x snímka: archív ŠKP

MESTO RAJEC

ĎAKUJE

Jaroslavovi Burjanivovi za výstavu Bábiky z rôznych kútov sveta

VÁS POZÝVA NA VÝSTAVU FOTOGRAFIÍ VERONIKY GRAMEROVEJ

29.9. - 30.10.2017

VÝSTAVNÁ SIEŇ RADNICE V RAJCI

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Jubilanti – október 2017

65 rokov

Mgr. **Ľudmila
Johanidesová
Emília Muchová
Viera Stanková
Jozef Šuhajda**

80 rokov

Miroslav Židek

86 rokov

**Teofil Bírik
Anton Pekara**

70 rokov

**Irena Janigová
Mária Pekarová
Bernardína
Šujanská
František Rolínek**

90 rokov

Štefan Smieško

93 rokov

**Magdaléna
Golierová**

75 rokov

Františka Mládenková

Srdečne blahoželáme!

Narodili sa

Laura Balážová – jún

Stella Chrásťecká – jún

Martin Pohanka – jún

Zuzana Lipková – júl

Veronika Matejková – september

Zosobášili sa v Rajci

Lucia Buchová a Jakub Turanec – 2.9.2017

Veronika Pekarová a Ján Zmrhala – 9.9.2017

Katarína Plevová a Michal Bernát – 16.9.2017

Katarína Haššová a Róbert Pauliny – 30.9.2017

Opustili nás

Viktor Hajster 1934 – 10.9.2017

Antónia Žideková 1930 – 12.9.2017

Vladimír Rúčka 1930 – 19.9.2017

Jaroslav Maršala 1940 – 24.9.2017

Uverejnené so súhlasom menovaných osôb alebo rodinných príslušníkov

inzercia

MESTO RAJEC V SPOLUPRÁCI S OBČIANSKÝMI ZDRUŽENIAMÍ
DIAKONIE BROUMOV A DOBRÝ PASTIER KLÁŠTOR POD ZNIEVOM
organizujú **DOBROČINNÚ ZBIERKU**

PODAJME POMOGNÚ RUKU

16.10. – 20.10. 2017
pondelok   piatok

8.00 - 17.00 hod.

KLUBOVŇA ODDELENIA KULTÚRY
MESTSKÉHO ÚRADU RAJEC

inzercia

inzercia

inzercia

MESTO RAJEC ORGANIZUJE PRI PRÍLEŽITOSTI
OKTÓBER – MESIAC ÚCTY K STARŠÍM
STRETNUTIE 70, 75, 80 A VIAC ROČNÝCH JUBILANTOV

DEŇ ŠEDÍN A KVETÍN

V PROGRAME VYSTÚPI
TANEČNÝ A SPEVÁCKY SÚBOR Z LOTYŠSKA

25.10.
streda

o 14.00 hod.

KULTÚRNY
DOM V RAJCI

MESTO RAJEC

VÁS POZÝVA
NA FILMOVÝ FESTIVAL
ZIMNÝCH ŠPORTOV

štvrtok **16.11.** 2017

o **18.00** hod.

VELKÁ ZASADAČKA
MESTSKÉHO ÚRADU

Vstupné: 1,00 €

SNOW

FILM FEST

najlepšie
filmy
uplynulej
sezóny

sneh
adrenalin pad

MESTO RAJEC VÁS POZÝVA

VIANOČNÝ KONCERT

LA GIOIA

pop operné trio

nedeľa | 17. december | 16.00 hod.
KOSTOL SV. LADISLAVA V RAJCI

Predpredaj vstupeniek od 20.10.2017:
ODDELENIE KULTÚRY MESTSKÉHO ÚRADU V RAJCI
(po-pia 8.00-17.00 hod.)

Cena: 13,00 €. Senior, dieta do 15 rokov: 8,00 €